

1980/81

MARX KÁROLY
KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM

KÖZPONTI KÖNYVTÁRA

Budapest IX., Dimitrov tér 8.

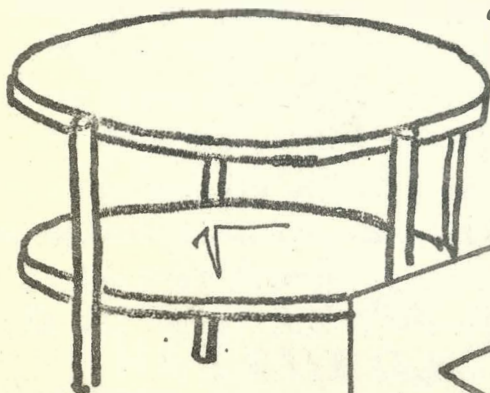
KLUB KÖZÖNY

AZ MKKE KLUB KIADVÁNYA V. ÉVF. 6. SZ.

Mondunk egy "tumoros" mesét: **TIMUR ÚJABB KALANDJAI**

TIMUR, az ifjú mesterdetektív meglepve vette észre, hogy néhány perce közöttett lapja, a "TUMOR", benne a jóságos tündért dicsőítő cikkel, eltűnt a kis asztalkáról.

Érdeklődve fordult az ott áll-
dogáló
néniké-
hez:

/folytatásos
képregény/

Nem láttam én
semmit, fiacs-
kám!

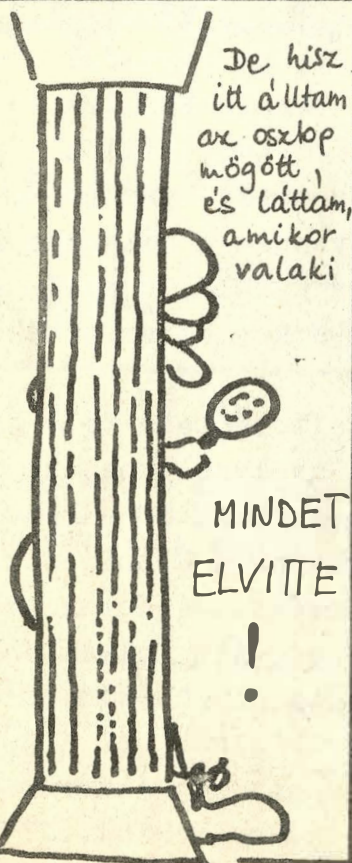
Biztosan

GYORSAN

ELFO-
GYOTT!

Nem tetszett
láttni, hogy
tűnt a
"TUMOR"?

1.

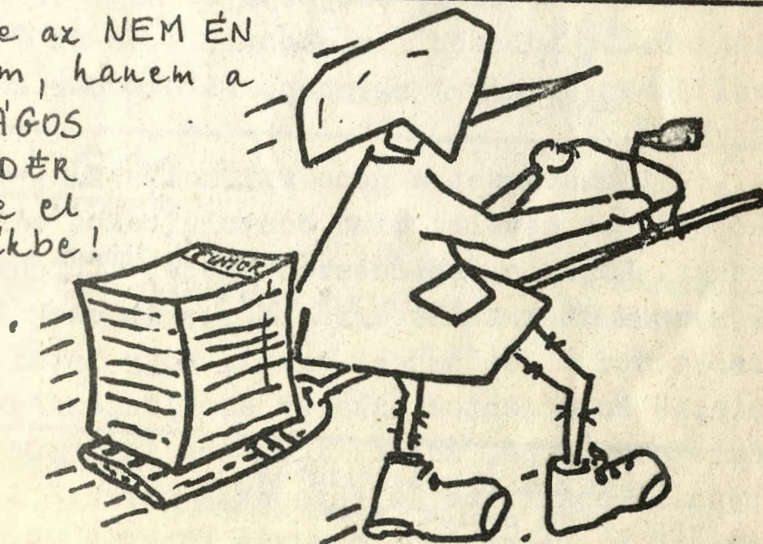

De hisz
itt álltam
az oszlop
mögött,
és láttam,
amikor
valaki

MINDET
ELVITTE
!

3.

... De az NEM ÉN
voltam, hanem a
JÓSAĞOS
TÜNDE
tette el
emlékbe!

4.

folyt. köv. ?

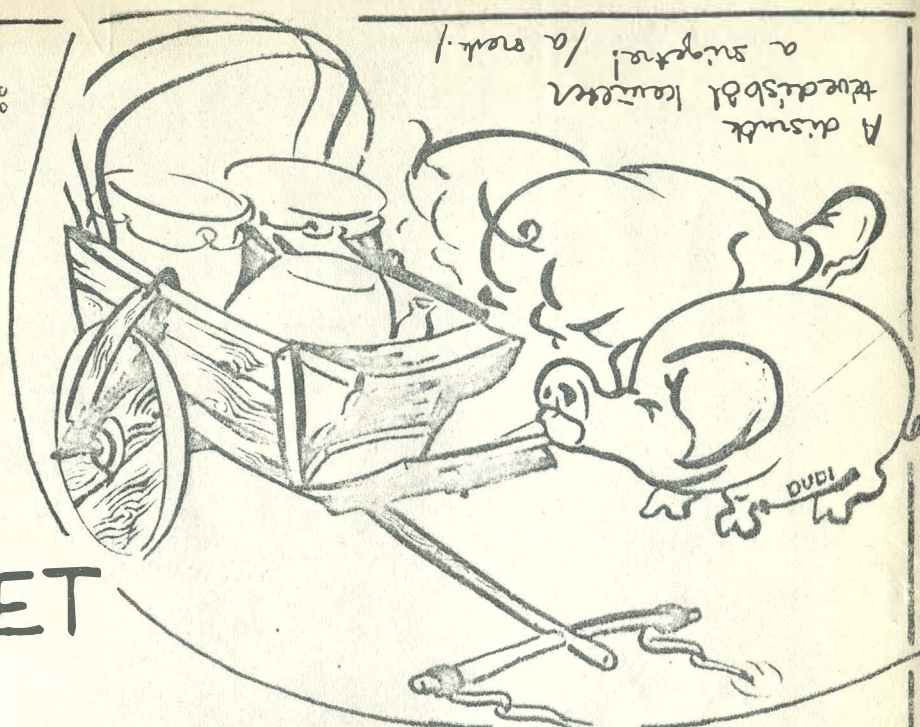
Filmklub

Shindo:

A

KOPÁR SZIGET

XI. 17. hétfo 7^h

Kameto Shindo: a film írója és rendezője a Setó tenger partján született, sokgyermekes család fiaként. Korán megismerte a csendes harcot a földdel és a természettel. A háboru után forgatókönyvíróként kezdett dolgozni. Amikor a Toho-i stúdiók 1948-as sztrájkjában való részvétele miatt fekete listára került, független rendező lett. A Hirosima gyermekei c. film hozta meg számára a sikert. A Kopár sziget c. 1960-ban készült filmje ismét világszerte nagy elismerést keltett. Mivel a filmgyártó társaságok nem vállalták a megvalósítást, a filmet 13 munkatársával készítette el. Legutóbb Onibaba c. filmjét játszották mozijaink nagy sikerrel.

"...A film Japán távoli, csöppnyi szigetén játszódik. Szereplője egy hagyományos család: apa, feleség és két gyerek. A szigeten civilizáció előtti világ van, ahol naponta meg kell küzdeni a vízéért, az életért. Szemben, a szárazföldön ultramodern elektronikus kultúra. A tenger körülzárt szigeten nincs édes víz, a két ember evezős csónakkal, vödörben, vállon cipeli a szárazföldről. A víz öntözésre kell, a szegényes termés tartja el a családot... Ritka örömei, csöppnyi és nagy tragédiái vannak a szigeten élő családnak. Az idősebb fiú meghal, ...Az anya lázadna a föld, a növények ellen, valójában sorsával szemben. És a kopár szigeten a két ember tovább hordja a vizet...

...A filmművészet a néma filmmel a képi világ megteremtése felé indult el, közönséget nevelt, mind bonyolultabbá váló képi nyelvre tanította az embereket. Ebben a fejlődésben okozott törést a hangosfilm. Az alkotók nem kényszerültek többé arra, hogy amit csak lehet képekben közöljenek. Ez le szoktatta a közönséget arról, hogy látni igyekezzék: ...A Kopár sziget mimika és a pantomimika, az arckifejezések és a beszédet helyettesítő mozdulatok filmje, melyek igen sok információt hordoznak. /A filmben nincsen beszéd, csak zene és zörejek. A szerk./ Ezeknek a közléseknek a jelentősége az emberi kapcsolatokban, az emberek közötti viszony meghatározásában még nagyobb, mint a szavaké, és főként hirt adnak az érzelmekről..."

/ S.A. Dunántúli Napló, 1974. jun. 22. /

FILMKLUB: XI. 18.

KEDD

A filmet, mely Patricia Highsmith "Ripley játéka" c. regénye alapján készült, az 1977-es Cannes-i filmfesztiválon mutatták be.

WIM WENDERS vallomása a filmről:

Wim Wenders:

"...Highsmith történetei olyan bűvöletet váltanak ki belőlem, amit magam a könyvekből nem, csak a filmekből ismerek. Döbbenet. Figurái erősen és közvetlenül hatnak rám. Belőlük bontakoznak ki Highsmith történetei, s nem fordítva, mint az "krimiknél" szokásos, melyekben a történet menete és a cselekmény hajtja a figurákat. Highsmithnél a történetek félelmekből és kis gyávaságokból keletkeznek, olyan egyének kis apró félrelépéseiből, amiket bár mindannyian ismerünk, mégis önmagunk esetében is alig vesszük észre. Ezeknek a regényeknek az olvasásánál az ember felfigyel önmagára is. Egy kis okatlan hazugságból, kellemes öncsalásból fokozatosan egy komisz történet kerekedik, egy örvény, amelyből nem tudnak szabadulni. Ezért olyan igazak ezek a történetek, ezért szólnak minden fikció ellenére éppen a valóságról.

Amerikai barát

7^h

Minden film politikus. Leginkább azonban azok, melyek aztán egyáltalán nem akarnak: a "szórakoztató filmek". Egyáltalán, ezek a filmek a legpolitikusabbak, mivel kiűzik az emberekből a változtatás gondolatát. Minden jó úgy, ahogy van, mondja ezeknek a filmeknek minden beállítása. Valóságos reklámok a fennálló viszonyok mellett. Remélem, hogy "Az amerikai barát" nem ment lépre. Jóllehet szórakoztató film, és izgalmas. De a fennállót nem erősíti. Ellenkezőleg: mindent meg kell változtatni, minden nyitott, minden veszélyeztetett..."

Tótszegi Tibor költői estje

HARANGOZOK

címmel
"Judás/"

PODIUM

nov. 19. 7^h - kor

Dérai Nagy Kamilla

ún.sora

a fiú azt hiszi magáról ő Jézus
a lány gyengéden megcsókolja a homlokát

Krónika és ének

nov. 20.

Podium

József Attila,

Gábor János, Zoltán Zoltán

Szécsi Margit

Fekete István

megrenésített versei és novellái

magyar és külföldi népdalok, viccekkel.

18^h

Rövid Hír - TNGY

Aki TNGY-re akar menni, az nov. 20-án, csütörtökön 3^h-ra menjen a Közművelődési Titkárságra, ekkor lesz az első felkészítő foglalkozás. A megjelenés az adatlap kitöltése miatt is rendkívül fontos.

Készült: az MKKE házi sokszorosító üzemében

Terjedelem: 10 oldal

Felelős kiadó: Jobbágy Gyula

Felelős szerkesztő: Moldovai Viktor

Készítették: Balogh László,

Csanádi Péter, Hulman Tünde, Lovas Livia,

B. Kiss Tamás, Mizsey Gabi,

Sipos Kati, Szőnyi Péter,

Zoltán Gabriella, Ruszkai Gábor,

Zohna Márta

GENESIS

A GENESIS 1966-ban alakult londoni középiskolai együttesként. Tagjai ekkor: Peter Gabriel, Tony Banks, Mike Rutherford, és még két másik osztálytársuk, szerepük a továbbiakban nem jelentős. Az együttes tagjai ekkor 16 évesek, 1967-ben nevet változtatnak, mert GENESIS néven akkor járta a világot egy 1968-ban már fel is oszlott amerikai hard-rock csoport. 1968-ig így REVELATION néven játszottak kis klubokban és iskolákban. Zenéjük már ekkor is erősen progresszív, eléggé népszerűen, szövegeik szürrealista, vagy naturalista ihletésűek. 1968 végén sikerül révenniük a DECCA céget egy lemez kiadására, mely ki is kerül az üzletekbe. Az eredmény teljes bukás. Egy év alatt maximum ötezer példányt sikerült eladni belőle, ezért a DECCA cég megvált tőlük. Zenéjük ezután még progresszívebb lett. Ekkor már egyértelműen érvényesül Peter Gabriel vezető szerepe. Ő írja az összes szöveget, a zene nagy részét, a színpadon ő a sztár. Gabriel 1950-ben született. A mai napig zenéjén kívül megjelent 2-3 verses kötete, foglalkozik filozófiával, filmmel színházzal, pantomimmal. 1969 végén a tagok nagyon rossz körülmények között élnek, de ekkor megismerkednek John Anthony -vel az ekkor nagymenő menedzserrel. Anthony fantáziát lát a GENESISBEN és főleg Peter Gabrielle alapozva elkezd pénzelni az együttest. 1970-ben Anthony beprotezsálta őket a Chrysalis lemezcég egyik leányvállalatához, a THE FAMOUS CHARISMA LABEL nevű lemezcéghez, melynél a mai napig kitartottak. A lemez címe: TRESPASS. Sokkal jobb, mint az első; ezen a lemezen John Mayhew a dobos, a gitáros pedig Anthony Phillips volt. 1972-ben: NURSERY CRIME a következő lemez, amely magyarra szinte lefordíthatatlan. Ugyancsak ebben az évben jelenik meg a: FOXTROT. E lemez megjelenése után népszerűségük Angliában nagyobb mint a Pink Floydé, vagy a Yes-é. 1973 elején nagy angol koncert turné, az év végén pedig megjelenik a SELLING ENGLAND BY THE POUND. A NURSERY CRIME-től kezdve állandó felállásban játszanak: Peter Gabriel-ének, fuvola, ütösök; Tony Banks, billentyűsök; Steve Hackett-gitárok; Phill Collins - dobok, ének. 1974-ben világkörűli turnét bonyolítanak le, több vendégzenész részvételével. A turné után jelentik be, hogy Gabriel otthagyja a GENESIST. 1977-ben jelentkezett új lemezzel. Közben a többiek lankadatlanul dolgoztak tovább. 1975-ös lemezük, a TRICK OF THE TAIL nagyon jól sikerült. 1977-es lemezük a WIND AND WUTHERING már Párizsban jelenik meg először. Angliai népszerűségük jelentősen visszaesett, amely főleg a megnövekedett franciaországi koncerteknek tudható be. 1978-ban megjelent az együttes, és az év talán legrosszabb lemeze. Hosszabb szünet után új lemezzel jelentkeznek, mellyel sikerült visszaszerezniük elvesztett közönségüket. Végül néhány szót Peter Gabriel további pályafutásáról: 1977-ben, 1978-ban, 1980-ban egészen kitűnő lemezekkel jelentkezett melynek elkészítésében olyan kiváló állandó segítőitársai voltak, mint Robert Fripp, Phil Collins, és az év énekesnője Kate Bush. A munka meghozta gyümölcsét, hiszen Gabriel 1980-ban a MELODY MAKER olvasói szavazatainak alapján az év énekesé lett. A GENESIS együttes lemezeit minden rock rajongó figyelmébe ajánljuk!

FEJEZETEK A ROCK TÖRTÉNETÉBŐL 3.

Közép

A bukovinai székelről

Európa

november 21. péntek

Vendég:

TAMÁS

MENYHÉRT

(bukovinai székelő)

Kör

17

"Emlék, ünnepi tévénzés közben/ A Röpülj Páva vetélkedőn, a lélegzetelállító siker perceiben az egyszem fiuunoka vállára ereszkedett Várszegi /Nyisztor/ Imre karcos tenyere:" Te is bukovinai vagy, fiu! Székely... Ne hallgasd el ezután!"

Hétköznapi mondat volt. A nagy örömben talán meg sem hallották a többiek. Hétköznapi, s mégis több annál. Egy nép közérzetének; örömnék-bánatnak, életnek-halálnak apró foglalata. Átélt történelmet tömörítenek ezek a feszes kis mondatok.

Különösen, ha Nyisztor Imre mondja. Ő, a bukovinai nagycsalád elsőszülöttje, aki három évig gimnáziumot is végzett Kézdivásárhelyen. Jeles eredménnyel járta ki az első három osztályt, de mégis abbahagyta. Minek járt volna tovább? Tudta: a magyar nyelvű érettségi bizonyítvány Bukovinában bizony hitvány. Hazajött szülőfalujába. Tanult ember volt, vizslató, fürkésző szellem. Nem is bánta, amikor behívták a román királyi hadseregbe. Hatalmas lőszerraktár rejtőzött a város környékén, a hegy gyomrába vasut vitte a hadianyagot. Szupertitkos hely - szuperellenőrzés. -Hogy hívnak?- reccsent a hangja az elhárító szolgálat századosának. Szabályos tisztelgés mellé előírással válasz: "Emericu Nistor." /Erdélyben ma is számosan élnek Nyisztorok és Nistorok./ "Anyád neve?" "Szabó Márta" "Miii?" Két csattanó pofon jelezte a százados fölháborodásának mértékét: "Sabooov... Donnerwetter! Azonnal leszerelsz, veszed a cókókod és eltűnsz a pokol fenekére!"

Dehogy tűnődött azon Nyisztor Imre, miért káromkodik a román százados oly ékes K. u. K. módra? Nem tudott rájönni, mi a baj? Miért kapta a két pofont? Az anyja miatt? Nem lehet. Mit tehet minderről szegény Szabó Márta? Semmit.

Pedig 1938-at irtak akkor.

Egy elcsattant pofont nem szokás történelmi összefüggésekben értelmezni, ha megduplázzák sem. De a jól ápolt tiszt tenyér 1938-as ítélkezését kell. Mert a pitesti hegy gyomrában nem egy ijedt ujong fölötte ítélkeztek. Nemzedéke, nemzetsége s nemzetisége méretett meg. És vétkesnek találtatott. 18 ezer ember, a Kárpátok keleti oldalán.

Ez a 18 ezer -lehet, ma 2-3 ezerrel több- harmincnégy éve köztünk él. 1945-től Dél-Dunántulon. Hogy élnek, mint élnek ma, ki tudja? Meglepően kevés irástudót hajtott kedve közéjük kutatni. Mit tud róluk az országban lakó? Hogy Bukovinából jöttek? Talán. Abaposztós, bajszos atyafiak, himzett bekecs, fafaragók, szövőasszonyok és a kakasdi betlehemes? Ennyit biztosan. De ezt is töredékesen, rosszul.

Azt mondják: Őket mindenki elfelejtette. Pedig történetük az utóbbi negyven év magyar sorsfordulóinak legmozgalmasabb fejezete..."

Az idézet Csupor Tibor "Bukovinaiak /Jegyzetlapok egy népismereti dolgozathoz/" c. írásából van. Feltétlen ajánlott irodalom. Csak tiz oldal, és nagyon jó! /Valóság 79/5 /

Keveset tudunk a már több mint 35 éve hazánkban élő bukovinai székelyek, moldvai csángók sorsáról. Ez az igazság. Meg merem kockáztatni, a legkevesebbet a 45 után betelepítettek közül. Mi lehet az oka? Zártságuk? Viszonylag csekély számuk? Nem tudom. Pedig életük, létük egy darabka magyar történelem.

Az 1764-es szörnyű mészárlás /"Madéfalvi veszedelem"/ után ezrével menekültek Székelyföldről az emberek. Egy részük a Kárpátok túloldalán, Bukovinában talált új hazára. Itt éltek- ahogy lehetett. A következő "földindulás" a második bécsi döntés után történt. Bácskába telepítették át őket, elkergetve onnan az őslakos szerb dobrovoljácokat. Ezek után nem csoda, ha a termékeny új otthonból 1944. október 10-e után ismét csak menekülniük kellett. Irány Dél-Dunántul. Kitelepített németek helyébe. Vele a félelem, az ellenérzés. Már megint valakik helyébe... Velük szemben pedig az addig ott élők szemében az ellenségeskedés tüze. Nem jó az új honfoglalóknak. Hiába ismerték az állattenyésztés minden csínját-binját, nem jutottak még el a völgyeségi istállózó állattenyésztés színvonalára. Nem értették a szőlőművelés mesterségét sem. A Kárpátok hűvös oldalában nem volt alkalmuk megtanulni. Nehéz helyzetbe jutott a háború pusztításai miatt amúgy is leroppant gazdaság. "Barbár cigány népség..., lusta, semmihez sem ért" alakult ki róluk a vélemény. Időbe telt, amíg konszolidálódott a helyzet. A mai új generációnál ezek a problémák nem vetődnek fel ennyire élesen. De a mélyben még ott lappanganak. Többek közt erről lesz szó pénteki beszélgetésünkben.

"Münket anyánk megátkozott / Mikor a világra hozott
Azt az átkot mondta reánk / Ország-világ legyen hazánk "

ADALÉKOK A POLVAX-JELENSÉGHEZ

Mostanában Janus-arcunk tovább sokszorozódik. Mivel állítólagosan "konszolidált" korunkban a jelenségek, és így az egyéni vélemények gyorsabban változnak, mint ahogy az a különböző intézményekben /újságok, tankönyvek műhelyei, hivatalos fórumok, stb./ tükröződhetne.

Minél magasabban állunk valamiféle /szervezeti, munkahelyi, társadalmi/ hierarchiában, annál inkább sokszorozódik.

Nem volt elég, hogy legalábbis árnyalataiban különböző véleményünk volt különböző barátainkkal szemben. Most már gyökeresen mást mondunk sokszor felfelé és lefelé, jobbra és balra. Így nem fogunk csodálkozni, ha mondjuk egy tanár hangoztat egy véleményt házi használatra, hangoztat egyet kedvenc tanítványai közt, használ egyet, visszafogottabbat, szélesebb tanítványi körben, egyet, ha mondjuk főnöke meglátogatja óráját.

Aztán van egy gyökeresen más, ha nyilatkozik mondjuk a Közgazdásznak, és egy még megfontoltabb, ha a Társadalmi Szemlébe ír. Van egy sokkal szabadjára eresztettebb, ha a Polvaxra hívjuk meg, és egy még "rugalmasabb" Polvax után, öt-hat megrögzött érdeklődő elött. Más, ha valakit éppen megfűzni akar, más, ha támadást kívédeni. Mindig más.

Teheti. Mivel az újságok, főként a napilapok /de az oktatás is/ különböző okok és megegyezések miatt közismerten csak bizonyos mélységig mennek el a tények és okok feltárásában, az egyszerű halandó /például az egyszerű egyetemi-, vagy az egyszerű Polvax-hallgató/ egyrészt információ-éhségben szenved, másrészt nemcsak demokratikusan politizálni nem tud, hanem okfeltáróan gondolkodni sem. Így megy át például a Polvax, avagy mondjuk egy-egy tanóra a közismerten többfokozatú információs láncolat egyik láncszemébe, s aki tartja, ennek a láncszemnek megfelelő véleményét adja általában elő. Így a hallgatók kielégülten örülhetnek az egyébként csak bizonyos szakfolyóiratokból, méginkább csak informális csatornákon át megszerezhető friss ismereteknek és magyarázatoknak, melyeknek valódiságát, igazságát persze nemigen tudják ellenőrizni.

Példának okáért ezek után a következő képpen festhet egy-egy Polvax-meghívott taktikája. /Természetesen nem valamelyik konkrété, nem is mindegyiké, hanem egy gyakori típusé./

Megvárja mondjuk az első tizenegy kérdést, együtt az egészre válaszol. Ez számára nemcsak azért előnyös, mert logikai láncolatba fűzheti a válaszokat, hanem így kiválaszthatja magának az egy-két "legkulcsosabb" témát. Ezekről aztán hosszan beszél, ezalatt mellékesen a hallgatóság kifárad és azt sem veszi észre, ha némely kérdésre közben nem érkezik kielégítő vagy semmilyen válasz, az előadó pedig gondosan előre kikészített x+1-edik féle véleményével a közönséget maga mellé hangolhatja. Elővesz néhány, számunkra csepe megének számító információt, és néhány szimpatikusnak látszó /pl. diákpárti, vagy ellenzékiekieskedő/ vad érvelést, jólértékesültségét sem felejtve figyeztetni. Odávet egy-két-három izletes /izléstelen/ koncot. Utána a csömcsozás zajában percek alatt elbűvészkedik a maradék nyolc-tíz, rég elhangzott, gyakran szinte életbevágóan fontos kérdéssel. Jöhetnek az új kérdések. Ezek után természetesen

ezek már többé-kevésbé az előadók szájaíze szerintiek, ha mégsem, akkor olyan hosszan válaszol, hogy ne tudjuk követni sem, és teljesen ki is fáradjunk. Utána már kezesek vagyunk. Szerinte.

Veszélyes a módszer az előadó számára, ha valamilyen csoda folytán nem olyan képzett, rutinos és ravasz, hogy az ujja köré csavargassa a különben általában objektív okokból gyakorlatlan és felkészületlen közönséget. Ilyenkor a lebukás biztos.

A lebukás valószínűségét növeli, hogy számosan közlünk informális /és így gyakran torzult/ formában jutunk annyi ismerethez és gondolkodóképességhez, hogy keresztülláthassunk az előadó információinak, magyarázatainak, szándékainak hamisságán. Így a képzetebbek előtt az ilyen előadóink, tanáraink, vendégeink mindig elvesztik tekintélyüket.

Gimnazista korunkban egy népszerű tv-munkatárs tartott izgalmas külpolitikai tájékoztatót a suliban. Középiskolás szinten kezdett elködösíteni bizonyos dolgokat. Ekkor felállt a legértelmesebb, leg-tájékozottabb srác, és néhány nagyon kemény és határozott, lényegre-törő kérdést tett fel, melyből tájékozottsága kiviláglott. Vendégünk azonnal kapcsolódott, és pillanatnyi zavarát legyűrve elkezdett két ré-teggel mélyebbre hatolva, magasabb színvonalon ködösíteni. Mostmar-tehetetlenek voltunk. "Megnyert" minket.

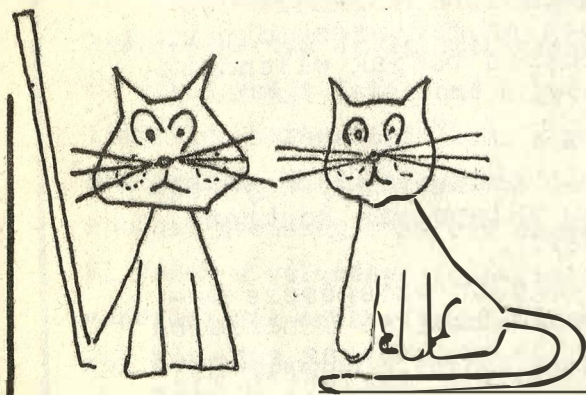

A "demagogia /görög, a nép vezetésének művészete/: a tömegek félrevezetése hazug frázisokkal, csalárd ígéretekkel, teljesíthetetlen követelések felvetésével, hamis hízélgéssel, a tények elferdítésével."

A múlt heti "Berend polvax"-ról sajnos nem tudunk cikket közölni, mivel lapzártá után zajlott le.

B.KISS TAMÁS

-Szívi, menjünk II. előadóba,
oda a KUTYA se jár.

A cicák ezúttal tévedtek, a XI.
11-i jog előadást közel feltház
előtt játsz adozhatták végig.

Program:

- November 17. Hétfő 19⁰⁰
FILMKLUB: Shindo: Kopár Sziget
- November 18. Kedd 19⁰⁰
FILMKLUB: Wenders: Amerikai barát
- November 19. Szerda 19⁰⁰
JAZZ KLUB Saturnus /KINIZSI KOLL;/
PÓDIUM: "Harangozók..." Tótszegi Tibor estje
- November 20. Csütörtök 19⁰⁰
PÓDIUM: "Krónikás ének"
Dévai Nagy Kamilla estje
"R" KLUB /BME/ Nemzeti tudat - nemzeti
18⁰⁰ előítéletek
előadó: Csepeli György /ELTE Szocio-
lógiai tanszék/
- November 21. Péntek 18³⁰
Közép-Európa Kör: vendég: Tamás Menyhért író
Kinizsi Kollégium: Katalin Bál
/ Bösze, rajzfilmek/

November 22. Szombat
Kinizsi Kollégium : Táncház
Gyermektáncház 16³⁰ - 18⁰⁰
Felnőtteknek 18⁰⁰ - 22⁰⁰
Zenél a Jánosi zenekar

November 22. Szombat
KÖZGÁZ KLUB
Bösze Disco, filmek
Oszterman

Szentmihályi Szabó Péter:
KÉT KURUC BESZÉLGET

- Hej, bátyám, győztünk.
- Hej, pihenünk már.
- Leröntve a trón.
- Ledöntve az oltar.
- Szablyánk csupa rozsdá.
- Karunk fene lusta.
- Most kellene élni.
- De minden a régi.

Ladányi Mihály: SZERENAD

Ezer magány lótt utcahosszat -
embert koldulni egyre rosszabb.

Idegkórtermében az estnek
boldogok, akik még szeretnek.

TÜNTETÉS

Két ház sor közt egy vad dalt dudolok

az Ó HA MILLIOMOS LENNÉK kezdetű
nemzeti dal korában
a MARSEILLAISE-szel
verek be minden ablakot

Bari Károly: ÉNEK

1.
Szuronyos szívvél kik madarat megaláznak,
magjaik ellen is fakadjon a Föld,
s emléktelenné feketedjen nevük az idő ajkán,
Mert ki tudja a világot a mélység hangján,
nem törvénykezhetsz fölötté a csönd.

2.
Órizlek, ének, mint fájdalmát a seb,
- nyelvem ércét hitetlenség el ne lopja!
Jelszavak oszlopaihoz kötözve a lét;
igaz ének legyen halálos menedékem.
Arany-tüskés rozsban bujdokol a nép.

Utassy József: ZÚG MÁRCIUS

En szemfedőlapod lerántom:
- kelj föl és járj, Petőfi Sándor!

Zúg Március, záporos fény ver,
suhog a zászlós tűz a vérben.

Hüvelyét veszti, brong a kardlap:
- úgy kelj föl, mint forradalmad!

Szedd össze csontjaid, barátom:
lopnak a bőség kosarából,

a jognak asztalánál lopnak,
népek nevében! S te halott vagy?!

Holnap a szellem napvilágát
roppantják ránk a hétszer gyávák.

Talpra, Petőfi! Sirodat rázom:
szólj még egyszer a szabadságról!

hatvanas
évek

Mindenség Déva-vára:
VÉR AZ ÁRA!
Szabadság Déva-vára:
VÉR AZ ÁRA!
Szerelem Déva-vára:
VÉR AZ ÁRA!

Utassy József

Könyvajánlat

Szabédi László:

Ényém
ez a történelem

1 Magyarló 1980.1

MÁS HELYETT GONDOLKOZNI?

Sohasem akartam más helyett gondolkozni, mint ahogy azt is mindig elképzelhetetlennek tartottam, hogy helyettem más gondolkozzék. Helyettem éppúgy nem gondolkozhat, mint nem emészthet, nem szerethet, nem élhet más. Nem akarom tehát a magam képeire és hasonlatosságára formálni honfitársaimat, már csak azért sem, mert ennek a lehetetlenségéről meg vagyok győződve. Igazságok terjesztésének nem az a módja, hogy egyik ember termeli, a többi fogyasztja az igazságokat. Ahelyett, hogy elbizakodottá tett vagy megnyugtatót volna, mindig leverte és megijesztett, mikor az-
zal fordultak hozzám, hogy magyarázzam meg, mi a helyes, vagy mondjam meg, mi a teendő. Nem azért, mintha irtóznám a felelősségtől, hanem azért, mert irtóznám az olyan emberektől, akik akár rám, akár másra akarják hárítani saját üdvözülésük vagy elkárkozásuk felelősségét. És ugyanúgy irtózom azoktól is, akik az én üdvözülésem vagy elkárkozásom felelősségét magukra akarják vállalni. Társadalmunk legveszedelmesebb rákfénéje éppen az, hogy milliók és milliók hordoznak a szívében nem belülről sarjadt, tőlük idegen meggyőződéseket. Vajon azért-e, mert nincs saját meggyőződésük? Ha a dolog így állna, akkor valóban nem látnék mentséget, nem is volna mentség az emberiség számára, akkor a zsarnokok korbácsa éppen annyit érne, mint a legmagasztosabb gondolat. De ezeknek a millióknak, akik sajátjukként idegen meggyőződéseket hordoznak a szívében, van a saját meggyőződésük, ha azt össze is tévesztik lármás katekizmusuk tetszetős tantételeivel.

E katekizmusok harcában nem óhajtok részt venni. Hibás tantételeik pótlására nem szerkesztek új katekizmust, mert minden új katekizmus menthetetlenül a régiek hibájában szenvedne, ti. abban, hogy vakokat akarna vezetni, helyesebben: vakokként akarna vezetni ép szeműeket. Felfogásom szerint senki sem gondolkozhat más helyett, a "szellem emberének sem lehet ez a feladata. A szellem embere is csak maga helyett gondolkozhat; azonban mérlegre teheti a más gondolkozását, kifürkész-

heti az idegen meggyőződések jármában botorkáló milliók valódi meggyőződését. Nem az igazságok termelésére és propagálására, hanem igazságok felfedezésére és tudatosítására kell törekednie. Mert az igazság nem terem, hanem van; azelőtt is van, mielőtt ismernők, és miután megismertük, sem változik; van ha kedves is nekünk, és van ha nem szeretjük is; van, ha hirdetjük is, és van, ha le is tagadjuk. Aki repülni akar, nem azzal segít magán, hogy letagadja a földi nehézkedést, hanem azzal, hogy belekalkulálja számítá-
saiba ...

1943

Magas erkölcsi-esztétikai igényességű költő, elbeszélő, irodalomtudós volt Szabédi László. És mindenek fölött gondolkodó-nevelő tanár-ember, akinek életműve tovább él tanítványai-
ban. E vaskos kötet is bizonyítja sokoldalúságát. Ragyogó novellákat, verseket, és -gondolom itt a Közgázon kevesebb érdeklődésre számot tartó- nyelvészeti tanulmányokat foglal egybe a válogatás.

"A népiesek mozgalmának balszárnyához tartoztam; küzdöttem mindenfajta miszticizmus és irracionalista felfogás ellen." - írja magáról az önmagával, és a világgal örökösen elégedetlen művész. Kétkedése egyre nő, alkotókedve fokozatosan elapad az 50-es években. /amit ír, az viszont kultúránk maradandó értéke/

Élete szomorú véget ér. Ötvenkét éves korában Kolozsvárt a gyorsvonat kerekei alá veti magát.... Huszonegy éve történt.

KÁNYÁDI SÁNDOR:

IN MEMORIAM SZ.L.

Mint álmomban, ha sineken játszottam és jött a vonat, dermedten állok, enge de, m hogy elgázoljanak.

Sikoltanék.

De csak hangtalan ráng a szám: látom a fejem legurulni a töltés oldalán.

1960